

Adam Olejnik, Piotr Siermontowski

ANALIZA PUBLIKACJI CZASOPISMA „POLISH HYPERBARIC RESEARCH” ORAZ SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI REDKACJI W ROKU 2004 – 2005

W artykule przedstawiono sprawozdanie roczne z działalności pisma Polish Hyperbaric Research zawierające ocenę parametryczną pisma na podstawie przyjętych wskaźników. Przedstawiono również podstawowe problemy redakcji pisma związane z jego wydawaniem i edycją w latach 2004 – 2005.

WSTĘP

W grudniu 2004 roku decyzją Zarządu Polskiego Towarzystwa Medycyny i Techniki Hiperbarycznej dotychczasowy coroczny Biuletyn Towarzystwa został przekształcony w nowe wydawnictwo o nazwie Polish Hyperbaric Research. Z założenia pismo miało być kwartalnikiem zawierającym tematykę związaną ze statutową działalnością Towarzystwa, co doskonale komponuje się z zapisami zawartymi w naszym Statucie odnoszącymi się do propagowania wiedzy na temat osiągnięć krajowych ośrodków naukowych i indywidualnych dokonań poszczególnych pracowników nauki. W opinii redakcji oraz Rady Naukowej czasopisma, wyrażonej na posiedzeniu w dniu 17 grudnia 2005 roku, przyjęte założenia zostały osiągnięte. Podstawowe problemy redakcji, jakie napotkano w roku 2005 to uzyskanie funduszy na wydawanie pisma, uzyskanie numeru ISSN oraz punktacji za publikację w czasopiśmie. Poniższy artykuł jest próbą analizy rocznej działalności pisma pod względem kilku wskaźników za pomocą, których chcemy określić jakość naszego wydawnictwa oraz przygotować podstawy do corocznej oceny parametrycznej, co pozwoli szacować kierunki rozwoju oraz bieżące osiągnięcia.

1. OCENA PARAMETRYCZNA PISMA

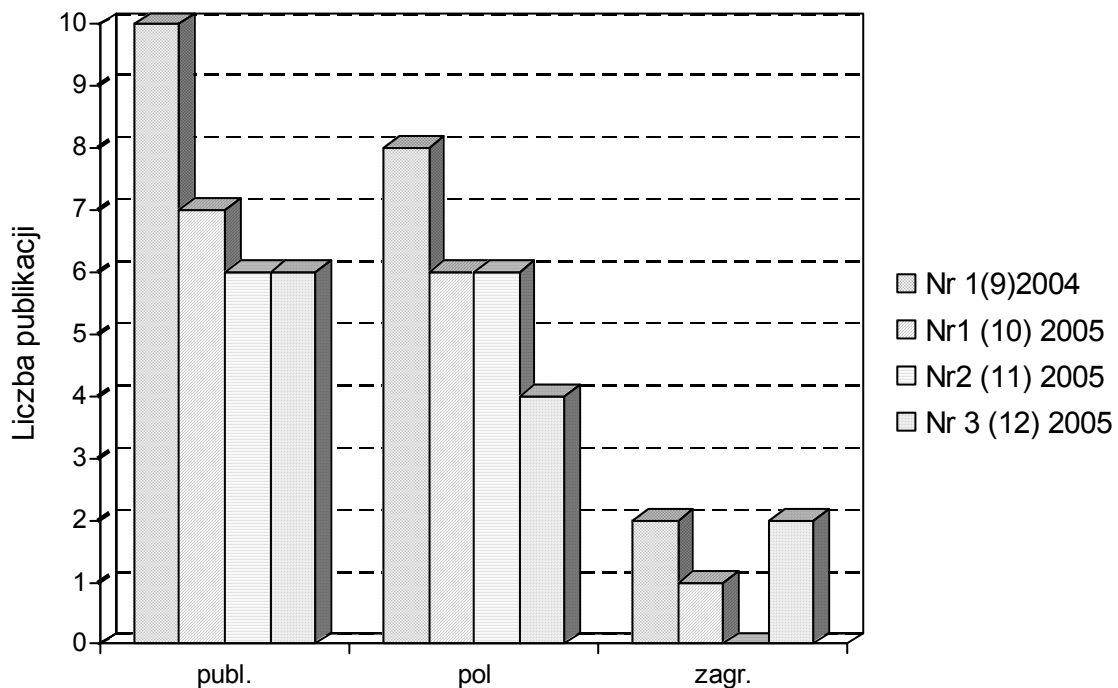
Analizie poddano numery PHR od grudnia 2004 roku (Nr 1(9)2004) do listopada 2005 (Nr3 (12) 2005), co wynika z faktu ukazania się pierwszego numeru w nowej konwencji podczas konferencji Towarzystwa w roku 2004. W związku z powyższym ten sam okres wydawniczy będzie podlegał analizie w latach następnych. Do oceny działalności przyjęto następujące wskaźniki parametryczne:

- łączna ilość publikacji w danym roku kalendarzowym,
- podział publikacji na dziedziny,
- przekrój tytułów i stopni naukowych autorów publikacji,
- ocena punktowa publikacji zawarta w recenzjach,
- klasyfikacja publikacji zawarta w recenzjach.

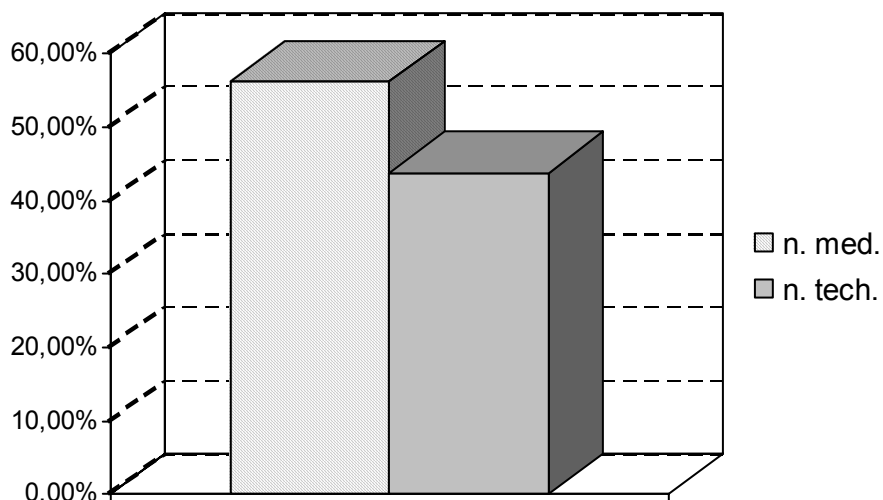
Od grudnia 2004 roku ukazały się łącznie 4 numery czasopisma zawierające razem 29 publikacji merytorycznych, których średnia objętość wynosiła 12 stron, każda z nich zawierała średnio 2 tabele i 4 rysunki oraz wykaz literatury zawierający 10 pozycji. Wydanie 4 numerów zajęło łącznie 228 stron maszynopisu formatu A4. Każda z publikacji przed wydaniem poddana została weryfikacji w drodze recenzji napisanej przez samodzielnego pracownika nauki. Recenzja pracy obejmuje ocenę wartości naukowej, ocenę punktową pracy (w skali od 0 do 55 pkt), klasyfikację publikacji oraz

jej ocenę opisową. Dużym zaskoczeniem dla redakcji były publikacje autorów zagranicznych, dzięki którym pismo dotarło również na inne kontynenty. Na łamach pisma wyniki swoich prac opublikowali między innymi pracownicy naukowcy Uniwersytetu Fukuoda (Japonia), Uniwersytetu w Wisconsin (USA) oraz Defence and Civil Institute of Environmental Medicine (Holandia). Na rysunku poniżej przedstawiono zestawienie ilościowe publikacji z rozgraniczeniem na autorów krajowych i zagranicznych (Rys. 1)

Rys. 1. Ilość publikacji w analizowanym okresie z podziałem na poszczególne numery pisma oraz autorów krajowych i zagranicznych.

Zdecydowana większość prezentowanych prac dotyczy zagadnień medycznych, które obejmują następujące (wybrane) słowa kluczowe: dekompresja, homeostaza, apoptoza adaptacyjna, stres oksydacyjny, białka stresowe itp. i przede wszystkim dotyczą zagadnień związanych z wpływem hiperbarii na organizm człowieka, fizjopatologii nurkowania i bezpieczeństwa dekompresji. W przypadku artykułów technicznych, których zdaniem redakcji jest ciągle za mało, tematyka zazwyczaj obejmowała zagadnienia związane z eksploatacją systemów hiperbarycznych, rozwojem i badaniami techniki nurkowej, metodami poszukiwania zatopionych obiektów oraz technologii wykorzystania i projektowania bezzałogowych pojazdów podwodnych. Zagadnienia powyższe obejmują następujące (wybrane) słowa kluczowe: nurkowanie, dekompresja, prace podwodne, systemy hiperbaryczne, technika nurkowa, bezzałogowe pojazdy podwodne i inne. Ogólnie w analizowanym okresie na łączną ilość publikacji 56, 20% artykułów stanowiły prace z dziedziny medycyny, a 43,8% prace z dziedziny nauk technicznych. (Rys. 2).

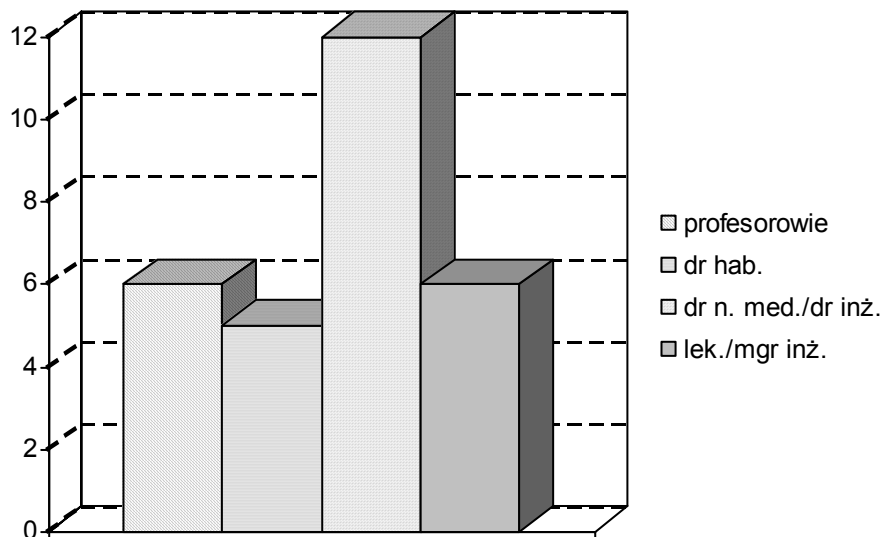

Rys.

2.

Procentowy udział publikacji medycznych i technicznych w analizowanym okresie.

Struktura stopni i tytułów naukowych autorów publikujących wyniki swoich prac w czasopiśmie jest szeroka i obejmuje cały przekrój środowiska naukowego. Począwszy od adeptów badań naukowych, pracowników ze stopniem doktora po samodzielnych pracowników naukowych, których prace stanowią około 37% publikowanych materiałów. Szczegóły przedstawiono na kolejnym rysunku (Rys. 3).

Rys. 3. Przekrój tytułów i stopni naukowych autorów publikacji w analizowanym okresie.

Czasopismo takie jak Polish Hyperbaric Research nie mogłoby istnieć bez pracy członków Rady Naukowej oraz Recenzentów nadsyłanych prac. Redakcja ma duży szacunek dla wysiłków Recenzentów wkładanych w poziom merytoryczny publikowanych materiałów, który przejawia się wnikliwą oceną przedstawianych przez autorów artykułów. Od numeru 2 PHR, wprowadzono specjalny formularz recenzji, który ma pomóc recenzentom w ocenie opiniowanej pracy. Jak wspomniano już wcześniej na recenzję składa się między innymi ocena wartości naukowej obejmująca: umiejętność sformułowania celu naukowego lub celu praktycznego opisywanych badań, wartość poznawczą publikacji, znaczenie wyników dla nauki, praktyki oraz dydaktyki. Ostatnim elementem oceny wartości naukowej pracy jest ocena ilościowa (punktowa) w zakresie od 0 do 55 pkt., gdzie przyjęto zasadę, że praca oceniona na poziomie 10 i mniej punktów nie będzie publikowana.

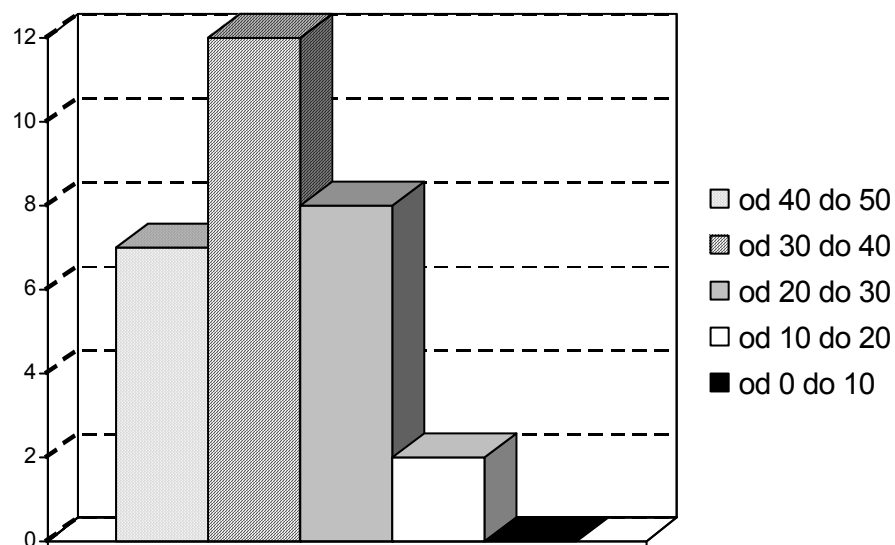
Drugim elementem recenzji jest klasyfikacja naukowa opiniowanej pracy. Powyższa klasyfikacja została zaczerpnięta z pracy prof. Czesława Cempla z Politechniki Poznańskiej¹²⁹. Powyższa klasyfikacja przewiduje następujący podział prac naukowych [tamże]:

- podstawowa publikacja naukowa: pierwsze oryginalne przedstawienie wyników badań pozwalające na niezależną od autora ocenę wyników badań, procesu myślowego oraz pozwalające na powtórzenie opisanych badań w celu ich weryfikacji dostępna do odbioru zmysłowego w trwałej postaci (np. druk),
- publikacja przeglądowa: podsumowuje, analizuje i syntezuje istniejący stan wiedzy w danej dziedzinie,
- publikacja konferencyjna: przegląd ostatnich prac osoby bądź ośrodka lub części koncepcja i myśli do dyskusji nie całkiem sprawdzone, które o ile okażą się istotne, należy przedstawić w publikacji podstawowej,
- publikacja informacyjna: przegląd rezultatów badań z danej dziedziny ze szczególnym uwzględnieniem ich znaczenia aplikacyjnego z przeznaczeniem dla decydentów niespecjalistów,
- publikacja popularyzatorska: jw., przy czym o znacznie szerszym kręgu odbiorców.

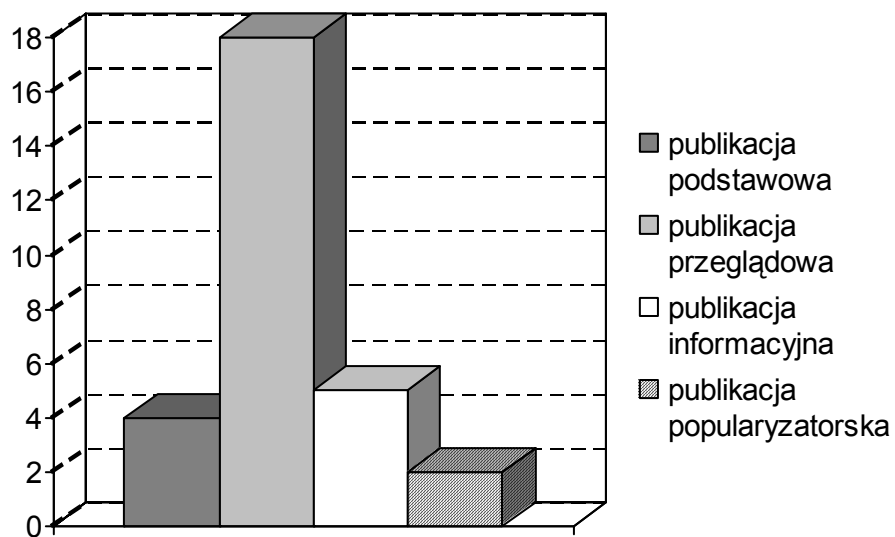
Trzecim i ostatnim elementem recenzji pracy jest jej ocena opisowa, gdzie recenzent uzasadnia wystawione przez siebie noty oraz zawiera ewentualne wnioski i uwagi dotyczące opiniowanego artykułu.

W przypadku oceny punktowej nadesłanych w analizowanym okresie prac, największy odsetek stanowiły artykuły oceniane w zakresie od 30 do 40 punktów, w kilku przypadkach wystąpiła ocena poniżej 10 pkt., co dyskwalifikowało pracę do publikacji i powoduje, że nie podlegają one w ogóle powyższej analizie. Szczegóły w tym zakresie przedstawiono na kolejnym rysunku (Rys. 4). W przypadku klasyfikacji publikacji, recenzenci najwięcej artykułów zakwalifikowali jako publikacje przeglądowe. Kilka publikacji sklasyfikowano jako popularyzatorskie i informacyjne, a 4 z wydanych w analizowanym okresie publikacji uzyskało status podstawowych (Rys. 5).

¹²⁹ „Jak pisać i publikować pracę naukową” (<http://neur.am.put.poznam.pl/mt/Publikacje.pdf>) autorstwa prof. Cz. Cempla, Kierownika Zakładu Wibroakustyki i Bio-Dynamiki Systemów Wydziału Budowy Maszyn Politechniki Poznańskiej, mult. dr h.c., członka korespondenta PAN, członka KBN w trzeciej kadencji, honorowego przewodniczącego Polskiego Towarzystwa Diagnostyki Technicznej.

Rys. 4. Zawarta w recenzjach ocena punktowa poszczególnych publikacji.

Rys. 5. Zawarta w recenzjach klasyfikacja poszczególnych publikacji.

PODSUMOWANIE

Środek ciężkości publikowanych materiałów ustabilizował się w roku 2005 na problemach związanych z medycyną hiperbaryczną (Rys. 2), co wynika po prostu z faktu, że aktywne środowisko medyczne jest znacznie liczniejsze niż przedstawiciele nauk technicznych. A jednak, najprawdopodobniej jest to jedyne w kraju pismo fachowe, gdzie publikuje tak szeroki przekrój autorów reprezentujących medycynę i technikę. Jakość publikowanych materiałów, którą (mierzalnie) można zdefiniować jako wypadkową oceny punktowej i klasyfikacji (Rys. 4 i Rys. 5) nie jest zła. Należy utrzymać ilość publikacji przeglądowych i dążyć do zwiększenia ilości publikacji podstawowych. Cieszy fakt, że pismo nie stało się kwartalnikiem tylko dla naukowców o ugruntowanej pozycji zawodowej, o czym świadczy szeroki przekrój autorów publikowanych materiałów (Rys. 3). Tak samo cieszy fakt, że na łamach pisma publikują również autorzy z zagranicznych ośrodków naukowych (Rys. 1). Tym bardziej, że przez pierwszą połowę roku 2005 problemem było uzyskanie materiałów do publikacji. Co nierozzerwalnie wiązało się z niejasną sytuacją dotyczącą punktacji za publikację w PHR. Wobec powyższego, po uzyskaniu numeru ISSN, redakcja zwróciła się do Departamentu Bazy Badawczej MEiN z prośbą o przyznanie punktacji i wykazanie pisma w oficjalnych dokumentach ministerstwa. W odpowiedzi uzyskano informację, że zgodnie z Komunikatem Nr 2 MEiN z dnia 07.10.2005r., publikacja w PHR czyli w recenzowanym piśmie o zasięgu co najmniej krajowym może być indeksowana na poziomie 3 pkt. (Załącznik Nr1 do Komunikatu Nr 2 MEiN poz. 791). Obecnie trwają starania o uzyskanie większej ilości punktów.

Wyzwaniem, jakie pojawia się przed PHR w roku 2006 jest utrzymanie, co najmniej dotychczasowego poziomu pisma. Aczkolwiek, redakcja ten cel traktuje jako program minimum. Zdajemy sobie sprawę, że czasami wiele do życzenia pozostawia edycyjna strona pisma. Z tego też powodu w nadchodzącym roku, każdy numer zostanie poddany profesjonalnej korekcie. Co jednak wiąże się z wydatkami. W roku 2005 pismo było wydawane i kolportowane z funduszy Towarzystwa i nielicznych sponsorów, z których największym wsparciem dla naszej działalności wykazała się firma Linde Gaz Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie. Na posiedzeniu Rady Naukowej PHR, w grudniu dość długo dyskutowano o kwestii finansowania działalności pisma. W rezultacie Rada zobowiązała redakcję o ubieganie się o dotację z MEiN oraz do wprowadzenia odpłatności za publikację w PHR i otrzymywanie pisma. Stawkę za opublikowanie artykułu ustalono na 25 zł brutto za stronę w formacie przygotowanym do druku. Po korekcie i skrótach autora lub redakcji. W celu nie zamykania łam pisma dla adeptów nauki, którzy mogą nie posiadać środków na wniesienie powyższej opłaty postanowiono, że publikacje tego typu będą nadal sponsorowane przez Towarzystwo, co nie kłóci się z jego Statutem. Ponadto, obecny numer pisma jest ostatnim bezpłatnym jego egzemplarzem. Pismo w roku 2006 będzie wysyłane za zaliczeniem pocztowym, w cenie 15 zł za egzemplarz. Pozyskane w ten sposób środki pozwolą na zatrudnienie profesjonalnego korektora, który będzie dbał o jakość edycyjną pisma. Ponadto w chwili obecnej trwają prace związane z uruchomieniem strony internetowej pisma. Została wykupiona przestrzeń dyskowa na serwerze oraz zarejestrowana odpowiednia domena (www.phr.net.pl). Grafik przygotował oprawę graficzną strony. Koszty tej działalności pokryto z funduszy Towarzystwa. Strona www jest jednym z podstawowych wymagań stawianych czasopismu przez Krajową Bazę Czasopism Naukowo-Technicznych (www.baztech.icm.edu.pl). Redakcja jest w kontakcie

z koordynatorem bazy i po spełnieniu wszystkich wymagań informacja o piśmie oraz streszczenia materiałów w nim publikowanych znajdzie się w powyższej bazie internetowej.

Na koniec redakcja pragnie szczególnie podziękować recenzentom, którzy najczęściej podjęli się opiniowania nadsyłanych do redakcji materiałów, bez pracy niżej wymienionych profesorów aktualny poziom pisma nie był by możliwy do osiągnięcia.

Szczególne podziękowania należą się profesorom (w kolejności alfabetycznej):

Prof. dr hab. inż. Adam Charchalis,
Prof. dr hab. n. med. Kazimierz Dęga,
Dr hab. Janusz Jerzemowski,
Dr hab. inż. Zbigniew Korczewski prof. nadzw. AMW,
Doc. dr hab. n. med. Romuald Olszański.

Publikacja nierecenzowana

Autorzy:

dr inż. Adam Olejnik – Zakład Technologii Nurkowania i Prac Podwodnych Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni – Zastępca Redaktora Naczelnego PHR,

dr n. med. Piotr Siermontowski – Zakład Medycyny Morskiej i Tropikalnej Wojskowego Instytutu Medycznego – Redaktor Naczelny PHR.

